

Okruhy ke státní závěrečné zkoušce oboru Učitelství matematiky pro střední školy

Základem zkoušky jsou ty oblasti matematiky, které bezprostředně souvisejí s obsahem výuky na základní a střední škole a didaktické otázky spojené s výukou matematiky.

Student (ka)

- v části (a) prokáže souvislým výkladem v délce přibližně 15 minut, že zná a že rozumí vylosovanému matematickému tématu
- v části (b) bude diskutovat na dané téma o didaktických otázkách s tématem spojených.

a) Číselné obory a algebraické operace:

Obor čísel přirozených, matematická indukce. Prvočísla a čísla složená.

Zlomky a obor čísel racionálních. Obor čísel reálných. Obor čísel komplexních.

Algebraické operace a jejich vlastnosti.

b) Rozvíjení pojmu číslo na základní a střední škole:

Přirozená čísla jako čísla kardinální a jako čísla ordinální. Početní operace s čísly přirozenými, racionálními, reálnými a komplexními. Užití kalkulaček na střední, resp. základní, škole.

2 a) Množiny a množinové operace:

Pojem množiny. Množinové operace a jejich vlastnosti. Množinové diagramy a jejich použití. Kartézský součin množin. Množiny konečné, množiny nekonečné. Spočetné množiny.

b) Kombinatorika v učivu střední školy:

Podmnožiny konečné množiny. Kombinace, kombinační čísla. Permutace, variace. Binomická věta.

3 a) Rovnice a nerovnice a jejich řešení:

Pojem rovnice, nerovnice a algebraické rovnice. Metody řešení soustavy lineárních rovnic. Řešení rovnic vyšších stupňů. Základní věta algebry.

b) Pojetí algebry na základní a střední škole:

Zavedení základních algebraických pojmů. Metody řešení rovnic. Algebra a řešení slovních úloh. Grafické řešení rovnic.

4 a) Komplexní čísla:

Zavedení a význam komplexních čísel. Geometrická interpretace komplexního čísla.

Goniometrický tvar komplexního čísla. Početní operace s komplexními čísly. Binomické rovnice.

b) Učebnice a práce s nimi:

Možnosti použití učebnic v hodinách matematiky. Učebnice jako sbírka úloh.

5 a) Funkce, jejich grafy a průběh funkce:

Pojem funkce a pojem grafu funkce. Funkce lineární a funkce kvadratická. Goniometrické funkce. Pojem funkce inverzní. Funkce složená.

b) Porozumění matematice a formalismus:

Vliv jazyka matematiky na porozumění. Porozumění a řešení úloh. Formalismus ve vyučování matematice.

6 a) Posloupnosti a řady:

Pojem posloupnosti a pojem řady. Limita posloupnosti, posloupnost rostoucí a posloupnost nerostoucí. Aritmetická posloupnost, geometrická posloupnost. Odvození vzorců pro n-tý člen a součet prvních n členů.

b) Kurikulum, rámcové a školní vzdělávací programy:

Role kurikula ve vyučování. Hodnocení rámcových a školních vzdělávacích programů. Různé pojetí vzdělávacích cílů.

7 a) Základy diferenciálního počtu:

Pojem funkce a pojmy limity a spojitosti funkce. Funkce složená. Derivace funkce, průběh funkce.

b) Pojetí diferenciálního počtu na střední škole:

Současné pojetí diferenciálního počtu v učebnicích pro gymnázia. Metodický přístup k pojmu limita funkce. Okruhy aplikací diferenciálního počtu.

8 a) Základy integrálního počtu:

Primitivní funkce k dané funkci. Riemannův integrál. Základní vzorce pro výpočet integrálu. Integrace per partes.

b) Aplikace integrálního počtu ve středoškolské matematice:

Věty o obsahu a útvaru a objemu tělesa pomocí integrálního počtu. Odvození vzorce pro obsah kruhu a objemu kužele.

9 a) Množiny bodů dané vlastnosti:

Pojem množiny bodů. Základní věty o množinách bodů (osa úsečky, osa úhlu, obvodový úhel, kuželosečky, ...).

b) Pojetí geometrie na základní škole:

Axiomatický přístup k vyučování geometrie. Euklidovy základy a Hilbertova axiomatika. Didaktická struktura geometrie.

10 a) Konstrukční úlohy:

Metody řešení konstrukčních úloh. Rozbor, konstrukce, důkaz a diskuse konstrukční úlohy.

b) Rozvíjení početní gramotnosti žáků:

Násobilka a počítání z paměti. Kalkulačky a jejich využití ve škole.

11 a) Shodná zobrazení roviny:

Pojem shodného zobrazení. Klasifikace shodností roviny. Užití shodnosti k řešení úloh.

b) Práce se zaostávajícími a nadanými žáky:

Problematika inkluze na základní škole. Možnosti a meze vnitřní diferenciace. Práce s žáky nadanými na matematiku.

12 a) Podobná zobrazení roviny:

Pojem podobného zobrazení. Stejnolehlost a její vlastnosti. Užití podobnosti při řešení úloh. Obsahy a objemy podobných útvarů.

b) Hodnocení žáků a reflexe ve vzdělávací praxi:

Hodnocení a klasifikace. Role chyby ve vzdělávání. Reflexe v práci učitele a v práci žáka.

13 a) Geometrie trojúhelníku:

Pojem trojúhelníku. Věty o středních příčkách, osách stran a úhlů, těžnicích a výškách trojúhelníku a jejich důkazy.

b) Rozvíjení zájmu žáků o matematiku:

Motivace ve vyučování matematice. Matematické soutěže – klady a nedostatky.

14 a) Geometrie kružnice:

Pojem kružnice. Thaletovo a Apollóniovo vytvoření kružnice. Obvodový, úsekový a středový úhel. Mocnost bodu ke kružnici.

b) Matematická gramotnost a otázky její kultivace:

Pojem matematické gramotnosti. Čtenářská gramotnost a řešení úloh.

15 a) Vektory:

Pojem vektoru a jeho využití. Násobení vektoru reálným číslem, skalární a vektorový součin.

b) Psychologické a logické přístupy k vyučování:

Logika ve vyučování matematice na základní a střední škole. Implikace a její vlastnosti. Psychologické přístupy k matematickým pojmům.

16 a) Analytická geometrie:

Analytická metoda v geometrii. Vzdálenost dvou bodů. Odvození rovnice přímky v rovině. Rovnice roviny a rovnice přímky v prostoru. Řešení soustav lineárních rovnic a jeho geometrická interpretace.

b) Schéma a struktura ve vyučování matematiky na základní a střední škole:

Pojem schematu a rozvíjení představ o matematických pojmech. Axiomatické přístupy k vyučování a struktury.

17 a) Metrické vlastnosti kuželoseček:

Definice kuželoseček pomocí pojmu vzdálenost. Odvození rovnic kuželoseček. Souvislost se stereometrickým zavedením kuželoseček.

b) Syntetická a analytická geometrie na základní a střední škole:

Ukázky syntetického a analytického přístupu k některým geometrickým pojmům (úsečka, přímka, kružnice, trojúhelník).

18 a) Stereometrie:

Rozvíjení stereometrických představ na střední škole. Polohové a metrické vlastnosti útvarů v prostoru. Metody řešení stereometrických úloh.

b) Metody řešení úloh na základní a střední škole:

Typy úloh ve vyučování matematice. Slovní úlohy a úlohy konstrukční. Fáze řešení úlohy. Hodnocení úloh.

19 a) Míra geometrických útvarů:

Délka úsečky, obsah rovinného útvaru a objem tělesa. Odvození vzorců pro obsah obdélníku, rovnoběžníku, lichoběžníku a kruhu. Cavalieriho princip a užití integrálního počtu.

b) Definice, věty a axiomy ve školní výuce.

Pojmy definice, věta a axiom a jejich užití ve vyučování. Důkazy ve středoškolské matematice Příklady důkazů (Pythagorova věta, iracionalita některých odmocnin, mohutnost množiny prvočísel, ...).

20 a) Pravděpodobnost a statistika:

Základní pojmy popisné statistiky. Využití v praxi. Základní pojma a věty pravděpodobnosti.

b) Práce s chybou ve vzdělávání:

Role chyby v poznávacím procesu. Hodnocení chyb žáků. Metody kontroly znalostí žáků.

Literatura:

1. Učebnice matematiky pro gymnázia nakladatelství Prometheus:

Základní poznatky z matematiky

Planimetrie

Funkce

Kombinatorika a pravděpodobnost

Komplexní čísla

Stereometrie

Goniometrie

Posloupnosti a řady

Rovnice a nerovnice

Diferenciální a integrální počet

Analytická geometrie

2. Hejný, M., Kuřina, F.: Dítě, škola a matematika

3. Hošpesová, A. a kol.: Matematická gramotnost ve vyučování matematice

4. Kuřina, F.: Deset pohledů na geometrii

5. Kuřina, F.: Deset geometrických transformací

6. Kuřina, F., Půlpán, Z.: Podivuhodný svět elementární matematiky

7. Polák, J.: Didaktika matematiky

8. Veselý, J.: Matematická analýza pro učitele, 1. a 2. díl

9. Didakticky zaměřené články z časopisů:

Matematika, fyzika, informatika

Pokroky matematiky, fyziky, astronomie

Učitel matematiky